

O Dukle tentokrát jinak Václav Petříček, * 11.1.1926 Rapatov

Po prašné volyňské cestě, „šljachu“ jede selský povoz tažený jedním malým sibiřským koníkem a druhým, téměř o půl metru větším valachem. Před několika měsíci se tímto krajem přehnal znovu válečná vichřice, rudoarmějci vyměnili své utýrané koně za čerstvé ze zemědělských usedlostí. To nepovedené spřežení kočíruje asi čtyřicetiletá žena, po svém boku má syna v uniformě československé armády. Občas pohlédne zálibně, ale i s povzdechem na mladičkého vojáčka, kterému se pod nosem objevuje první chmýří. Ještě hodinu se bude těšit pohledem na něj, pak jí ho odveze vlak do dále, směrem k frontě v Karpatech. Shledá se s ním ještě, nebo ho vidí naposledy? Při cestě přes Volyň se mohl doma zdržet pouze jeden den. Byl to však pobyt v slzavém údolí. Od manžela přišel z fronty dopis-trojúhelníček, to znamená, že dosud snad ještě žije. Mladší syn již dlouho neposlal ani řádeček. Když všichni muži odcházeli do čs. vojenské jednotky, přemluvila mladšího syna, aby ve svých šestnácti letech zůstal ještě doma. Po dvou měsících naléhání mu konečně dovolila odejít za ostatními do armády. A teď přišla ústní zpráva, prozatím ještě úředně nepotvrzená, že někde u Dukly padl.

V dálce se objevil protijedoucí selský povoz, na kterém sedí dvě ženy. Při setkání zastaví svoje spřežení a ustarané se ptají na svého vojáka, který bojuje někde v Karpatech a dlouho se už neozval: „Vojáčku, opravdu jste o něm neslyšel? Je někde u dělostřelců, takový menší čtyřicátník s knírkem“. A pak si povzdechne: „Kdo ví, jestli je náš táta ještě naživu“. A hlas se jí náhle zlomí ve vzlyku.

Býval to běžný obrázek na Volyni v době, kdy na Dukle hřměla děla, vyly „kaťušy“ a rachotily pásy tanků. O hrdinských činech a strádání v zákopech toho bylo napsáno již mnoho, ale na zápas, který probíhal na českých vesnicích na Volyni, se jaksi stále pozapomíná. Opuštěné ženy, jejichž manželé a synové krváceli u Dukly a na jiných bojištích, se musely doma starat nejen o děti, o staré a nemocné členy rodiny, ale také se postarat o obdělání polí, o dobytek ve chlévech a o překonávání tisíce dalších každodenních trampot. Musely při tom zajistit povinný odvod dodávek státu, občas zajet s rancem na zádech do města, prodat na bazaru nebo na nádraží nějaké potraviny, aby ze stržených peněz zaplatily státu poplatky a nakoupily, pokud vůbec bylo kde, alespoň to nejnnutnější. Koňmi jezdily na bazar jen výjimečně, protože koňů bylo ve vsi málo, tak se navzájem půjčovaly. Dostat se s rancem do města pak bylo možno pěšky, autostopem nebo vlakem, ale v každém případě to bylo dobrodružství. Nákladní automobily se zastavovaly na silnici zvednutou rukou (žertem se říkalo: budu „hlasovat“) s láhví „samohonky“ v dlani. Železniční síť byla řídká a u pokladen na nádražích stály beznadějně dlouhé fronty a často se jízdenka dala získat jen podplacením příslušného železničáře. Na bazaru i na nádraží se to jen hemžilo kapesními zloději a podvodníky, takže se ženy často vrátily domu okradené. V noci se objevovali banderovci a vymáhali na bezmocných ženách naturální dodávky, často i nedostatkové oblečení a obutí. Navíc řádily loupeživé bandy, které si násilím vynucovaly vstup do „chátě“ a tam sebraly vše, co se jim hodilo. A ty naše udřené ustarané mámy a sestry to při všech potížích doma na Volyni přece jen zvládly.

Ať naše nedukelské hrdinky přijmou tuto skromnou vzpomínku jako nepatrnou splátku trvajících dluhu.

Občasník Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Zpravodaj číslo 6/1992.